

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ГРАНТ-МЕНЕДЖМЕНТУ У СФЕРІ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

З.В. Подопрігора¹, В.І. Ковшик²

¹ здобувачка кафедри менеджменту, НТУ «ХПІ», Харків, Україна

*² доцент кафедри менеджменту, канд. екон. наук, НТУ «ХПІ», Харків, Україна
valentin.kovshik@khpі.edu.ua*

Розвиток системи грант-менеджменту у сфері інноваційного підприємництва є ключовим чинником активізації інноваційної діяльності, забезпечення доступу до зовнішніх ресурсів та формування стійкої інфраструктури підтримки малих і середніх підприємств. У контексті глобальної конкуренції, стрімкого науково-технологічного прогресу та необхідності прискорення комерціалізації інновацій грантова підтримка виступає інструментом, який зменшує фінансові ризики інноваційних проєктів, стимулює експериментальні розробки та полегшує вихід підприємств на міжнародні ринки. Ефективний грант-менеджмент дозволяє підприємствам не лише залучати зовнішнє фінансування, але й інтегруватися у міжнародні інноваційні екосистеми, отримувати доступ до знань, партнерств і найкращих практик.

Система грант-менеджменту охоплює процеси пошуку грантових можливостей, підготовки заявок, реалізації грантових проєктів, управління ресурсами, організації партнерств та забезпечення відповідності вимогам грантодавців. У сфері інноваційного підприємництва грантові програми мають особливу значущість, оскільки більшість інноваційних проєктів є ризиковими, капіталомісткими та потребують тривалого періоду перед комерціалізацією. Грантові інструменти дозволяють покривати витрати на дослідження і розробки, тестування прототипів, патентування, маркетингові дослідження, розвиток інфраструктури та навчальні програми для підприємців.

Формування ефективної системи грант-менеджменту починається з аналізу грантового середовища. Інноваційні підприємства повинні ідентифікувати відповідні міжнародні, європейські, національні та регіональні програми фінансування, такі як Horizon Europe, EIC Accelerator, USAID, UNDP, Європейський інвестиційний банк, фонди інноваційного розвитку або приватні фонди підтримки підприємництва. Вивчення умов участі, пріоритетів програм, вимог до консорціумів, правил звітності та обсягів фінансування дозволяє сформулювати стратегічну карту грантових можливостей. Наявність такої карти забезпечує системність залучення ресурсів і формує портфель потенційних грантів, що відповідає інноваційним потребам підприємства.

Наступним етапом є формування організаційної структури грант-менеджменту [1]. На підприємствах можуть створюватися спеціалізовані грантові відділи або проєктно-аналітичні офіси, відповідальні за пошук грантових програм, написання заявок, координацію партнерств і реалізацію грантових проєктів. Ефективність такої структури залежить від компетентності персоналу, наявності методичних документів, процедур управління проєктами, а також від інтеграції грантової діяльності у загальну стратегію підприємства. На рівні інноваційного бізнесу важливо забезпечити міжфункціональну координацію між відділом досліджень і розробок, фінансовим відділом, маркетинговими службами та керівництвом.

Розвиток системи грант-менеджменту неможливий без ефективних партнерств. Для участі у міжнародних грантових програмах підприємства повинні створювати консорціуми з університетами, науковими центрами, технологічними компаніями, інкубаторами та громадськими організаціями. Партнерські мережі забезпечують доступ

до знань, експертизи, інфраструктури та нових ринків. Крім того, така взаємодія підвищує довіру грантодавців та покращує позиції інноваційних підприємств у конкурентному середовищі грантового фінансування.

Окрему роль у розвитку грант-менеджменту відіграє ризик-менеджмент [2]. Грантові проекти містять значні ризики, пов'язані з невиконанням технічних вимог, затримками у постачанні ресурсів, невідповідністю процедур, помилками у звітності, змінами регуляторних умов або нестабільністю партнерських відносин. Система управління ризиками повинна охоплювати ідентифікацію ризиків, оцінювання наслідків, формування планів реагування та організацію контролю. У сфері інноваційного підприємництва особливого значення набуває передбачення технологічних і ринкових ризиків, які можуть впливати на успіх проекту.

Управління реалізацією грантових проєктів передбачає дотримання процедур, визначених грантодавцем. Це включає фінансовий контроль, закупівлі, управління документацією, аудит, комунікацію з грантодавцями та партнерами. Використання сучасних цифрових інструментів, таких як системи управління проєктами, CRM-платформи, аналітичні панелі та електронні системи звітності, сприяє підвищенню прозорості та ефективності грантової діяльності. Для інноваційних підприємств це особливо важливо, оскільки дає змогу зосередитися на технологічних аспектах проєкту та зменшити адміністративне навантаження.

Система оцінювання результативності грантових проєктів є невід'ємною складовою грант-менеджменту [3]. Оцінювання охоплює економічні, технологічні, соціальні та екологічні показники, що відображають вплив проєктів на розвиток підприємства та інноваційної екосистеми. До ключових показників належать рівень комерціалізації нових технологій, зростання інноваційного потенціалу, кількість створених продуктів і послуг, розширення партнерств, підвищення ефективності бізнес-процесів та залучення інвестицій. Системна оцінка сприяє вдосконаленню управлінських підходів та оптимізації портфеля грантових проєктів.

У підсумку, розвиток системи грант-менеджменту у сфері інноваційного підприємництва є стратегічним напрямом підвищення інноваційної активності, посилення конкурентоспроможності та забезпечення доступу до глобальних ринків. Ефективний грант-менеджмент формує умови для реалізації складних технологічних проєктів, прискорює інтеграцію підприємства у міжнародні інноваційні мережі та сприяє формуванню стійкої моделі інноваційного розвитку. Організації, які розвивають системний грант-менеджмент, отримують додаткові можливості зростання, підвищують рівень технологічної незалежності та забезпечують довгострокову стійкість у конкурентному середовищі.

Список літератури:

1. *Подопригора З. В.* Грантове фінансування як інструмент підтримки соціальних проєктів / *З. В. Подопригора, М. Д. Фоцій* // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я : тези доп. 33-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2025, 14-17 травня 2025 р. / ред. Є. І. Сокол ; уклад. Г. В. Лісачук. – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – С. 1040.

2. Strategic information systems engineering and management: a framework for integrating organizational design and marketing to enhance enterprise economic potential / *Petro Foshchii, Valentin Kovshik, Inga Shapovalova, Maryna Oslopova, Yaroslav Kosenko, Vitalii Matvienko* // International Journal of Basic and Applied Sciences. – 2025. – Vol. 14, SI-1. – P. 131–138. URL: <https://doi.org/10.14419/9v96nh23>.

3. *Абрамова Д. О.* Сучасні підходи та методи контролю і оцінки результатів проєкту / *Д. О. Абрамова, П. М. Фоцій* // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я : тези доп. 33-ї міжнар. наук.-практ. конф. MicroCAD-2025, 14-17 травня 2025 р. / ред. Є. І. Сокол ; уклад. Г. В. Лісачук. – Харків : НТУ "ХПІ", 2025. – С. 851.